

*Розсоха С. С.,**кандидат юридичних наук,**старший науковий співробітник**Науково-дослідного інституту публічного права*

МЕТОДОЛОГІЯ АНАЛІЗУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Анотація. В статті сформована методологія адміністративно-правового забезпечення нотаріальної діяльності в Україні, як багатокомпонентна система, що інтегрує філософські, загальнонаукові та спеціально-наукові підходи публічного адміністрування. Основу методології становлять конституційні засади, які передбачають законодавче регулювання організації та функціонування нотаріату. Ключовими принципами є забезпечення правової визначеності, прозорості, доступності та адаптації до кризових ситуацій. Філософський рівень методології сприяє розумінню нотаріату як ключового елемента правової системи, що гарантує юридичну визначеність і захист прав громадян, тоді як загальнонауковий рівень акцентує увагу на практичних аспектах нотаріальної діяльності, а спеціально-науковий рівень базується на аналізі адміністративного права. У роботі підкреслюється значення інтеграції міжнародного досвіду, зокрема європейського та англосаксонського права. Європейський підхід базується на принципах публічного адміністрування, юридичної достовірності, незалежності нотаріусів та впровадження цифрових технологій. Особливий акцент зроблено на стандартах конфіденційності даних, підготовці нотаріусів, протидії фінансовим злочинам та запровадженні інноваційних підходів для підвищення ефективності нотаріальної системи. Англосаксонський підхід зосереджено на етичності, високих стандартах юридичної безпеки та чітких правилах контролю й дисциплінарної відповідальності. Методологія включає використання аналізу, синтезу, моделювання, порівняльного, формально-юридичного, історико-правового і прогностичного методів. Ці способи наукового аналізу сприяють вдосконаленню законодавчої бази, адаптації найкращих міжнародних практик і формуванню концептуальних підходів до розвитку нотаріальної системи в умовах сучасних викликів. У роботі також висвітлено значення впровадження цифрових технологій, зокрема онлайн-платформ для ідентифікації сторін, архівування документів і підвищення прозорості надання нотаріальних послуг. Певна увага приділяється адаптації нотаріальної системи в умовах воєнного стану, що вимагає врахування багатовимірності правових, соціальних та економічних процесів. Застосування міждисциплінарного підходу, що поєднує методи права, соціології, економіки та публічного адміністрування, дозволяє створювати інноваційні рішення для забезпечення стабільності нотаріальних послуг. Головною метою залишається захист прав громадян і адаптація нотаріату до сучасних викликів.

Ключові слова: адаптація, воєнний стан, законодавство, історико-правовий аналіз, інноваційні підходи, міжнародні стандарти, нотаріальна послуга, нотаріальна система, онлайн-платформи, прозорість, публічне адміністрування, соціальні процеси, система, формально-юридичний метод, філософія права, цифрові технології, юридична безпека, юридична визначеність, захист.

Постановка проблеми. Нотаріальна діяльність є невід'ємним елементом правової системи, що забезпечує юридичну визначеність, захист прав та законних інтересів громадян і бізнесу через посвідчення прав та фактів, які мають юридичне значення. В умовах воєнного стану, коли правова стабільність і ефективність функціонування нотаріальної системи перебувають під загрозою, актуальність наукового аналізу адміністративно-правового забезпечення значно зростає. Сучасний розвиток нотаріату потребує інтеграції філософських, загальнонаукових та спеціально-наукових підходів до аналізу, що дозволяє не лише вивчати, але й вдосконалювати правові механізми регулювання нотаріальної діяльності. Ключовим завданням адміністративно-правового забезпечення нотаріальної діяльності є гарантування безперервності надання нотаріальних послуг. Це стосується забезпечення доступності послуг для переміщених осіб, військовослужбовців і учасників економічних процесів. У таких умовах необхідно інтегрувати кризове управління, адаптацію законодавства, цифровізацію нотаріальних процесів та міжнародні стандарти для забезпечення прозорості та стабільності функціонування нотаріату. Воєнні виклики підкреслюють важливість розробки стратегій адаптації нотаріальної системи до надзвичайних ситуацій, враховуючи роль публічного адміністрування як основного механізму управління.

Водночас у мирний період нотаріат виступає важливим інструментом підтримки економічного розвитку, прозорості правовідносин та захисту прав власності. Проте навіть за стабільних умов нотаріальна система стикається з викликами, серед яких необхідність адаптації до цифрової трансформації, вдосконалення підготовки нотаріусів, боротьба з фінансовими злочинами та розробка нових підходів до правового регулювання. У цьому контексті особливу увагу слід приділити впровадженню інноваційних підходів, що інтегрують цифровізацію, електронний документообіг і онлайн-платформи для підвищення доступності нотаріальних послуг.

Методологія наукового аналізу адміністративно-правового забезпечення нотаріальної діяльності має базуватися на комплексному підході, який враховує філософські, загальнонаукові та спеціально-наукові засади публічного адміністрування. Особливу роль у методології має відігравати інтеграція європейського та міжнародного досвіду, що дозволяє адаптувати найкращі практики до українських реалій, враховуючи такі принципи, як юридична незалежність нотаріусів, конфіденційність даних і відповідність міжнародним стандартам. Цифровізація нотаріальної системи сприяє не лише підвищенню її ефективності, але й збереженню доступності послуг навіть у кризових умовах, таких як війна.

Загалом, науковий аналіз адміністративно-правового забезпечення нотаріальної діяльності має на меті створення адап-

тивної, прозорої та надійної нотаріальної системи, яка відповідає сучасним викликам і сприяє зміцненню довіри громадян до правової системи України. Він є фундаментом для розробки довгострокових стратегій розвитку нотаріату, інтеграції інноваційних технологій та забезпечення відповідності національної системи європейським стандартам та практикам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковому аналізі адміністративно-правового забезпечення нотаріальної діяльності значний внесок зробили такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як М. Абдурашидова, Х. Аджі, Я. Бені, А. Берлач, Т. Білоус, В. Бусел, О. Буханевич, В. Галунько, М. Глобінець, Н. Гриців, А. Гуледза, Г. Гулевська, Л. Данюк, А. Денисова, М. Долинська, К. Досінчук, Й. Дрендель, С. Діденко, Е. Женеску, Д. Журавльов, Р. Ігонін, А. Іванишук, Н. Ільєва, У. Кінаш, Н. Карнарук, С. Ковальчук, І. Когутич, О. Коротун, О. Костюченко, О. Косілова, О. Красногор, Т. Курило, Я. Лазур, К. Лізкано Чапета, А. Маржина, О. Мартинюк, Г. Массе, Л. Міранда Чавес, С. Моріна, В. Мустафа, О. Надьон, І. Орловська, У. Палієнко, Є. Пряхін, Л. Піньяс Піньяс, О. Ситников, С. Стеценко, С. Супанджі, В. Тищенко, К. Федорова, М. Фролков, Е. Халіті-Мустафа, В. Черниш, К. Чижмарь, О. Чудний, О. Яра та інші. Цей перелік підкреслює багатогранність наукових підходів до аналізу методології аналізу адміністративно-правового забезпечення нотаріальної діяльності та важливість подальшого розвитку цієї тематики.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі філософії права, теорії адміністративного права, доктринальних поглядів на цю проблематику вітчизняних та зарубіжних вчених та діючого законодавства сформувати методологію аналізу адміністративно-правового забезпечення нотаріальної діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу. Згідно з Конституцією України виключно законами України визначаються організація і діяльність нотаріату (п. 14 ст. 92) [1]. Логічним виходячи з таких конституційних засад Закон в Україні «Про нотаріат» визначив, що нотаріат в Україні є системою органів і посадових осіб, які виконують функції посвідчення прав і фактів, що мають юридичне значення, та здійснюють інші нотаріальні дії, визначені законодавством, з метою забезпечення їх юридичної вірогідності. Нотаріальні дії в Україні здійснюються нотаріусами, які поділяються на дві категорії: державні нотаріуси, що працюють у державних нотаріальних конторах та архівах, і приватні нотаріуси, які здійснюють приватну нотаріальну практику. Основною метою нотаріату є забезпечення правової визначеності та надання юридичної сили правам і фактам через посвідчення й документування відповідно до чинного законодавства [2]. В інших своїх наукових працях ми довели, що адміністративно-правове забезпечення нотаріальної діяльності в Україні в умовах воєнного стану – це комплекс правових, організаційних і адміністративних заходів, спрямованих на забезпечення доступності, безперервності, прозорості та законності нотаріальних послуг для громадян. Воно базується на національних та міжнародних правових актах, включаючи закони, підзаконні нормативно-правові акти та міжнародні договори. Основними елементами такого забезпечення є координація діяльності нотаріусів і державних органів, впровадження найкращих міжнародних практик, адаптація роботи нотаріальної системи до кризових умов, розробка стратегій розвитку та забезпечення прав громадян навіть у складних обставинах. Це охоплює публічне адміністрування, стратегічне

планування та використання міжнародного досвіду для підвищення ефективності нотаріальної діяльності, зокрема у надзвичайних умовах воєнного стану.

Отже, конституційно-правові засади методології аналізу адміністративно-правового забезпечення нотаріальної діяльності в Україні ґрунтуються на закріпленні у Конституції України (п. 14 ст. 92) положення, що організація та діяльність нотаріату визначаються виключно законами. Це відображає важливість правової визначеності та прозорості, яка забезпечується через регулювання нотаріальної діяльності законами України, та міжнародними договорами, при певній обмеженості підзаконного врегулювання. Вони враховують системність підходу, що передбачає функціонування нотаріату як єдиної системи державних і приватних нотаріусів із належною координацією з боку державних органів. Пріоритетом є забезпечення доступності нотаріальних послуг навіть у кризових умовах, що є ключовою метою адміністративного регулювання. Адаптація до викликів передбачає впровадження стратегічного планування, використання міжнародного досвіду та ефективного адміністративного управління для підвищення результативності нотаріальної діяльності.

Згідно словником української мови «методологія» – це вчення про науковий метод пізнання та перетворення світу, яке включає його філософську та теоретичну основу. Це також сукупність прийомів і методів дослідження, які застосовуються в певній науці відповідно до специфіки об'єкта її пізнання [3]. Доктор філософії у галузі права А. Маржина доводить у своїй науковій статті, що методологічні засади сучасного наукового пізнання теоретико-правових аспектів механізму нотаріальної діяльності є важливими для розуміння та вдосконалення цієї сфери. Вченою. акцентовано увагу на модернізації розуміння методології сучасного пізнання державно-правових явищ. Визначено ознаки предмета пізнання, на основі чого встановлено функціональні можливості складових методології наукового дослідження. На думку авторки, комплексність наукового дослідження механізму нотаріальної діяльності з урахуванням сучасних особливостей функціонування нотаріату вимагає виокремлення рівнів його наукового вивчення [4].

Отже, методологія, як комплекс прийомів і методів дослідження, є основою наукового аналізу адміністративно-правового забезпечення нотаріальної діяльності, включаючи філософську, теоретичну та прикладну складові, які дозволяють аналізувати правові механізми функціонування нотаріату в умовах сучасних викликів. Філософський рівень знань забезпечує світоглядну основу для розуміння нотаріальної діяльності як соціально та юридично значущого механізму, дозволяючи через принципи наукового пізнання визначати загальні закономірності, які впливають на організацію нотаріальної системи, і усвідомлювати нотаріат як ключовий елемент професійної діяльності, спрямованої на досягнення правової визначеності та забезпечення інтересів суспільства.

Міжнародний союз нотаріату (UINL), штаб-квартира якого розташована в місті Рим, Італія, яка є організацією, яка має на меті сприяння розвитку латинської моделі нотаріату як ефективного інструменту захисту прав громадян та забезпечення юридичної безпеки. Місія UINL полягає у зміцненні міжнародного співробітництва між нотаріатами різних країн, гармонізації нотаріальних стандартів та впровадженні інноваційних підходів у нотаріальну практику, які відповідають викликам

сучасного світу. Засади нотаріальної автентифікації в умовах онлайн-присутності базуються на фундаментальних принципах юридичної достовірності, захисту прав сторін та дотримання професійної етики. Нотаріус залишається центральною фігурою, відповідальною за законність та безпеку автентичного акту, навіть у цифровому середовищі. Порівняльний підхід дає змогу зіставити практики автентифікації в різних юрисдикціях, визначити їхні переваги, недоліки та можливі ризики. Оцінка ризиків передбачає аналіз загроз, пов'язаних із використанням приватних платформ, а також їхню відповідність стандартам захисту даних та професійної таємниці [5].

Дж. Дрендель на основі наукового аналізу нотаріальної практики в Провансі на початку XIV століття в історичному аспекті доводить, що засади нотаріату в середньовічній Європі ґрунтувалися на принципах точності, автентичності та формальної правди. Нотаріуси діяли як гарантії юридичної достовірності, фіксуючи значущі події та правочини, що забезпечувало документам повну доказову силу. Їхня діяльність базувалася на римському праві та нотаріальних формулах, розроблених в Італії XII століття, які поширилися по всій південній Європі. Нотаріуси створювали два типи документів: первинні скорочені чернетки договорів (*rogatio*) і повні формальні копії (*instrumentum*). Ця практика забезпечувала юридичну силу обох форм документів, а їхня різноманітність дозволяла задовольняти потреби різних суспільних груп [6].

На сучасному етапі Європейська комісія з ефективності правосуддя (CEPEJ) доводить, що нотаріат у країнах континентального права (*Latin-type/civil law notaries*) виступає як незалежна публічна інституція, делегована державою для забезпечення правової визначеності через створення автентичних документів, які мають доказову силу. Методологія оцінки нотаріату базується на порівнянні національних практик за допомогою кількісних і якісних індикаторів, зокрема індексів регуляції професії. Аналіз включає порівняння функціональних особливостей нотаріату, таких як процедура призначення, контроль державних органів, участь у цивільних процедурах та боротьба з відмиванням грошей. Для оцінки застосовуються як статистичні дані, так і тематичні дослідження, наприклад, у сфері використання новітніх технологій, цифровізації процедур і впровадження заходів гендерної рівності. Особлива увага приділяється аналізу результатів передачі функцій від судів до нотаріусів, що знижує навантаження на судові органи [7].

Радою нотаріатів Європейського Союзу (CNUE) розкривається, що нотаріат є важливою складовою системи забезпечення правової визначеності та ефективного доступу до правосуддя. Нотаріуси є незалежними та неупередженими посадовими особами, яким держава надає повноваження створювати автентичні документи з доказовою силою, подібною до судових рішень. Завдяки своїй ролі у забезпеченні юридичної визначеності та гарантій законності, нотаріуси сприяють уникненню судових спорів, тим самим знижуючи навантаження на судову систему. Нотаріуси забезпечують відповідність документів вимогам закону, перевіряють особистості сторін, їхню правоздатність та законність намірів. Підпис нотаріуса надає документу юридичної сили автентичного інструмента, що гарантує дійсність правочинів та юридичну захищеність сторін. Нотаріуси є важливими учасниками попереджувального правосуддя, надаючи громадянам юридичні консультації, оформляючи спадщину, шлюби, договори, розлучення за взаємною згодою тощо [8].

Отже, методологія аналізу адміністративно-правового забезпечення нотаріальної діяльності в Україні може базуватися на європейському досвіді, враховуючи його ефективність та універсальність у забезпеченні правової визначеності. Європейський підхід до нотаріату ґрунтується на принципах публічного адміністрування, юридичної достовірності та незалежності нотаріусів як ключових суб'єктів превентивного правосуддя. Нотаріуси виконують функції захисту прав громадян, забезпечуючи автентичність документів, перевіряючи особистість сторін, їхню правоздатність та законність намірів, а також здійснюючи юридичну автентифікацію правочинів.

Методологія аналізу, сформована вітчизняний вченою О. Коротун, є комплексним підходом, що інтегрує різні методи і підходи для забезпечення якісного та ефективного адміністративно-правового регулювання охорони інтелектуальної власності. Вона ґрунтується на філософському підґрунті, яке сприяє розумінню правових явищ і процесів у їх розвитку, взаємозв'язках і залежностях. Використання діалектичного методу дозволяє досліджувати взаємозв'язки, закономірності та розвиток системи адміністративно-правової охорони інтелектуальної власності. Метод абстрагування допомагає виділяти специфічні характеристики адміністративно-правового регулювання і чітко розмежовувати публічні та приватноправові відносини. Загальнонаукові методи, такі як аналіз і синтез, дають змогу комплексно дослідити правове регулювання управлінських відносин, враховуючи межі регулювання між публічними і приватними відносинами. Порівняльно-правовий метод використовується для аналізу зарубіжного законодавства, що сприяє виявленню загальних тенденцій, закономірностей та розробці шляхів удосконалення національної системи правового регулювання [9].

Продовженням думки щодо методології аналізу адміністративно-правового забезпечення обігу та застосування зброї, сформованої професором С. Діденком, є положення про те, що методологія передбачає використання загальної та конкретної методології, які взаємодоповнюють одна одну і забезпечують багаторівневий аналіз явища. Загальна методологія охоплює філософські засади, що створюють базу для інтеграції різних наукових підходів і принципів, тоді як конкретна методологія враховує специфіку адміністративно-правового регулювання в умовах українського правового поля. Використання діалектичного методу дозволяє визначити причинно-наслідкові зв'язки та відобразити багатовимірність об'єкта дослідження. Застосування аксіоматичного методу забезпечує формулювання ключових положень, які стають основою для подальших висновків. Гіпотетико-дедуктивний підхід дозволяє не лише формулювати гіпотези, але й перевіряти їх на практичному рівні. Історико-правовий метод є необхідним для аналізу генези правових норм та виявлення закономірностей розвитку нормативно-правового регулювання. Методи порівняльного аналізу сприяють врахуванню міжнародного досвіду і пошуку оптимальних моделей регулювання. Моделювання виступає важливим інструментом прогнозування та розробки концептуальних підходів [10, с. 32–41].

Методологія аналізу адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади, сформована професором А. Іванищук, охоплює низку послідовних стадій та етапів, які спрямовані на дослідження суспільних відносин, формування концептуальних підходів та розробку практичних рекомендацій

у сфері адміністративно-правове забезпечення судової гілки влади спирається на використання ефективних інструментів управління, які сприяють прозорості, підзвітності та доступності судових послуг. Важливу роль відіграє впровадження цифрових технологій, які скорочують час розгляду справ і забезпечують зручність для громадян. Необхідним є впровадження чітких процедур відбору та оцінки суддів для гарантування їхньої незалежності та професійної компетентності. Моніторинг якості судових рішень і запровадження механізмів оцінки їх відповідності законодавству сприяють підвищенню довіри до судової системи. Антикорупційні заходи та прозорість у процесах прийняття рішень мають стати ключовими елементами розвитку судової гілки влади [11].

Сформована професоркою О. Ярою на прикладі адміністративно-правового забезпечення методологія аналізу вищої юридичної освіти в Україні, є комплексною системою, яка ґрунтується на філософських, загальнонаукових та спеціально-наукових підходах. Вона визначається як сукупність прийомів дослідження, що застосовуються в науці адміністративного права, для пізнання й перетворення реальності. Основу цієї методології складають світоглядні позиції, які поєднують логіку, мислення та філософські принципи, зокрема природне право, діалектичний матеріалізм, прагматизм та позитивізм. Методологія аналізу адміністративно-правового забезпечення передбачає застосування загальноприйнятих і спеціальних методів, які адаптуються залежно від об'єкта дослідження. Вона включає вертикальні і горизонтальні зв'язки різної юридичної, педагогічної та наукової природи, які дозволяють трансформувати джерела дослідження у нові наукові положення, узагальнення та висновки. Філософія природного права є базовим компонентом цієї методології, що визнає право на освіту природним і невід'ємним, таким, яке закладено у природі людини й гарантує свободу вибору у здобутті вищої освіти. Методологія екзистенціалізму, хоча і не може бути повністю застосована до адміністративно-правового аналізу, доповнює дослідження творчими методами розвитку особистості. У результаті методологія аналізу адміністративно-правового забезпечення є багатоплановою системою, яка дозволяє дослідникам інтегрувати різні наукові й практичні підходи для досягнення новизни, точності та узагальнення в галузі вищої юридичної освіти [12].

Отже, методологія аналізу адміністративно-правового забезпечення нотаріальної діяльності в Україні є багатоконпонентною системою, що інтегрує напрацювання вітчизняних вчених у різних галузях і враховує особливості організації нотаріальної системи. Вона включає філософські, загальнонаукові та спеціально-наукові підходи, спрямовані на формування цілісного бачення та вирішення актуальних проблем у сфері нотаріальної діяльності. Філософський рівень методології забезпечує світоглядну основу для розуміння нотаріату як ключового елемента правової системи, що забезпечує юридичну визначеність і захист прав громадян. Він базується на принципах природного права, які визначають нотаріат як інструмент забезпечення справедливості та законності. Діалектичний підхід дозволяє вивчати суперечливі аспекти адміністративно-правового регулювання нотаріальної діяльності, виявляючи тенденції та закономірності розвитку.

Г. Массе з Центру оцінювання конкуренції серед французьких нотаріусів розкриває в своєму аналізі, що діяльність нотаріусів забезпечує правову визначеність через створення автентичних документів, які мають доказову силу, що є основою

публічного характеру професії. Правова безпека гарантується через дотримання всіх необхідних правових норм у процесі надання послуг, що підвищує довіру до нотаріату. Конкуренція в нотаріальній діяльності вдосконалюється завдяки дерегуляції цін, зниженню бар'єрів доступу до професії та розширенню географічної мобільності, що дозволяє більшій кількості професіоналів інтегруватися у сферу. Високі етичні стандарти залишаються невід'ємною частиною діяльності нотаріусів, зобов'язуючи їх дотримуватися принципів професійної етики. Для аналізу було застосовано методику оцінки індексів регуляції, яка дозволяє порівняти рівень регулювання професій через кількісні показники, що охоплюють як вхідні, так і поведінкові регуляції. Порівняння систем включає вивчення національних практик і оцінку трансформаційних процесів через Оновлений метод координації ЄС [13].

Як пишуть у своїй статті вчені Е. Халіті-Мустафа, С. Моріна, В. Мустафа "Роль нотаріусів у сучасній правовій системі Західних Балкан", нотаріат є важливим елементом правової системи, що забезпечує правову визначеність, попередження судових спорів і захист інтересів громадян та юридичних осіб. Нотаріуси діють як незалежні посадові особи, уповноважені державою на виконання правових дій із забезпеченням їхньої законності та автентичності, що сприяє зміцненню довіри до правової системи. Їхня діяльність має превентивний характер, оскільки спрямована на ретельну перевірку документів та консультування сторін щодо юридичних наслідків їхніх дій. Основою нотаріальної діяльності є дотримання високих стандартів професійної етики, чесності та неупередженості, що забезпечує захист прав і свобод усіх учасників правовідносин. Нотаріуси виконують свої функції відповідно до встановлених законодавством процедур, займаючись підготовкою та посвідченням правових документів, таких як контракти, заповіти чи довіреності [14].

Вчені Л. Піньяс Піньяс, Л. Міранда Чавес, К. Ліцкано Чапета, М. Абдурашидова стверджують у своїй статті, що нотаріат є ключовим елементом забезпечення правової визначеності, довіри до правових відносин та запобігання судовим спорам. Нотаріуси виконують важливу роль як незалежні посадові особи, уповноважені державою створювати автентичні документи з доказовою силою, гарантуючи законність процедур через ретельне дотримання норм права. Їхня діяльність спрямована на попередження судових спорів завдяки професійному консультуванню сторін і перевірці правових наслідків, що підвищує рівень довіри та стабільності правовідносин. Нотаріуси зобов'язані дотримуватися високих стандартів етики, чесності й неупередженості, що є основою їхньої професійної діяльності [15].

Індонезійські вчені С. Супанджі та Г. Аджі з'ясовують, що засади нотаріату базуються на принципі «Tabelionis Officium Fideliter Exercebo» (Сумлінне виконання нотаріальних обов'язків), який зобов'язує нотаріусів дотримуватися традиційних підходів у своїй діяльності. Цей принцип передбачає фізичну присутність сторін та нотаріуса під час підписання документа, що забезпечує його автентичність і законність. Нотаріус виступає гарантом юридичної достовірності та забезпечує формальну правду, відповідаючи за створення автентичних актів, які мають повну доказову силу та є надійним джерелом юридичної інформації. В епоху цифрових технологій цей принцип залишається

актуальним для підтримки довіри до нотаріальної системи. Методологія аналізу цифрових підписів у нотаріальній практиці базується на нормативно-правовому підході, що передбачає аналіз положень законодавства, включаючи Закон про електронну інформацію та транзакції (ІТЕ) та відповідні урядові регламенти. Оцінка економічної та правової ефективності спрямована на з'ясування переваг використання цифрових підписів у контексті спрощення юридичних процедур, економії часу та забезпечення юридичної надійності документів [16].

А. Капп'елло, експерт з права та економіки, представляє Національну раду нотаріату Італії (CNN – Консільйо Назіонале дель Нотаріато), а Дж. Маркоц, президент Ради нотаріатів Європейського Союзу (CNUe – Рада нотаріатів Європейського Союзу), активно сприяє міжнародній співпраці нотаріусів і впровадженню стандартів Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF – Група з розробки фінансових заходів). Нотаріат виконує ключову роль у забезпеченні юридичної визначеності та боротьбі з легалізацією незаконних доходів (AML – боротьба з відмиванням грошей), забезпечуючи юридичну безпеку та суспільну довіру. Використання економічного аналізу дозволяє нотаріусам продемонструвати свій соціально-економічний внесок і покращити комунікацію з законодавцями та міжнародними організаціями. Професійна відповідальність нотаріусів підтверджується їхньою активною участю у формуванні звітів про підозрілі транзакції (STR – звіти про підозрілі транзакції), що робить їх важливими учасниками реалізації політики боротьби з відмиванням грошей. Навчальні семінари, такі як "Europe for Notaries", сприяють підвищенню кваліфікації нотаріусів і обміну найкращими практиками, що посилює їхню професійну компетентність [17].

Л. Мінкян, Л. Дікс, як представники Королівської голландської нотаріальної організації (Royal Netherlands Notarial Organization, KNB), що базується в Гаазі, Нідерланди. Організація здійснює регулювання нотаріальної професії в країні, забезпечує впровадження стандартів якості, підтримує етичні принципи діяльності та сприяє вдосконаленню професійної практики. Нотаріальна практика ґрунтується на принципах якості, етики та дотримання правових стандартів, що забезпечують юридичну безпеку та суспільну довіру. Основними засадами є забезпечення добросовісності, професійної етики, об'єктивності та точності. Принцип забезпечення правової визначеності є ключовим для нотаріусів, які виступають гарантом юридичної достовірності документів та дій. Інтеграція принципів якості через механізми оцінки та зворотного зв'язку допомагає зберегти високу довіру до професії. Особливе значення надається прозорості, відповідальності та уникненню конфліктів інтересів. Аналіз нотаріальної практики здійснюється через систему колегіальної оцінки (peer reviews), що передбачає інтерв'ю, перегляд кейсів та операцій нотаріальних фірм. Цей метод дозволяє виявити сильні й слабкі сторони професійної діяльності, підтримувати етичну культуру, оцінювати поведінку нотаріусів щодо етичних стандартів і розв'язання професійних дилем. Система сприяє навчальній і професійній підтримці, використовуючи коучинг і рекомендації для вирішення проблемних питань, а також адаптації до нових викликів через включення нових законодавчих норм і соціальних трендів [18].

Отже, методологія аналізу адміністративно-правового забезпечення нотаріальної діяльності в Україні може бути сформована з урахуванням досвіду країн Європейського

Союзу, де нотаріат виконує ключову роль у забезпеченні правової визначеності, дотриманні етичних стандартів та запобіганні правовим спорам. Основою методології є принципи прозорості, об'єктивності, професійної етики та відповідальності, які визначають високий рівень довіри до нотаріальної системи.

У межах наукового аналізу можуть використовуватися як загальнонаукові, так і спеціалізовані методи, що інтегрують елементи національного законодавства, міжнародних стандартів та практичного досвіду. Юридичний аналіз охоплює вивчення відповідності національного законодавства України міжнародним стандартам, включаючи регулювання електронних підписів, конфіденційності даних та захисту прав сторін. Формально-юридичний метод спрямований на аналіз чинних правових норм для формування рекомендацій щодо вдосконалення законодавчої бази. Історико-правовий підхід дозволяє простежити еволюцію нотаріату в країнах ЄС для врахування тенденцій у реформуванні нотаріальної діяльності. Порівняльно-правовий метод забезпечує зіставлення практик нотаріальної діяльності різних країн ЄС з метою виявлення спільних характеристик і унікальних аспектів, які можуть бути імplementовані в Україні. Моделювання та прогнозування спрямовані на створення сценаріїв удосконалення нотаріальної системи та оцінку можливих наслідків реформ. Система колегіальної оцінки передбачає регулярне вивчення професійної діяльності нотаріусів через аналіз кейсів, рекомендацій та зворотний зв'язок, що сприяє підтриманню високих стандартів якості.

Англосаксонському праву Магістр факультетів (Master of the Faculties) є регулюючою інституцією в системі права Англії та Уельсу, яка функціонує під егідою Офісу архієпископа Кентерберійського. Ця інституція, що має історичний зв'язок із церквою, наразі виконує виключно світські функції. Вона затверджує правила та стандарти для нотаріальної діяльності, здійснює нагляд за роботою нотаріусів, розробляє етичні та професійні стандарти, видає ліцензії на право здійснення нотаріальної практики і розглядає дисциплінарні справи. У 2019 році Магістр факультетів затвердив Правила практики нотаріусів, які встановлюють ключові принципи нотаріальної діяльності та визначають порядок її здійснення. Засади нотаріальної практики, визначені в цих правилах, спрямовані на забезпечення юридичної безпеки та підтримку високих стандартів професійної діяльності. Нотаріуси зобов'язані підтримувати правовий порядок і сприяти правильному здійсненню правосуддя, діяти об'єктивно, виключаючи конфлікти інтересів, і забезпечувати рівність усіх сторін. Професійна етика передбачає дотримання високих стандартів роботи та уникнення дій, що можуть зашкодити репутації нотаріальної професії. Функціональний підхід дозволяє оцінити роль нотаріусів у забезпеченні юридичної безпеки, зокрема з огляду на їхню незалежність, професійність і дотримання етичних стандартів. Компаративний аналіз дає змогу порівняти положення правил із нотаріальними стандартами інших юрисдикцій і виявити їхні спільні й унікальні риси [19].

Отже, методологія аналізу адміністративно-правового забезпечення нотаріальної діяльності в Україні, може також базуючись на окремих спектрах досвіду англосаксонського права, враховує його унікальність, зокрема акцент на професійній етиці, незалежності нотаріусів та дотриманні високих стандартів юридичної безпеки. Англосаксонська система права, яка регулює діяльність нотаріусів через інституції, такі як Магістр факультетів, забезпечує ефективне управління нотаріальною

професією шляхом чіткого визначення правил, контролю за їх виконанням та дисциплінарної відповідальності.

На думку Я. Беня особливості методології аналізу механізмів реалізації демократії участі в умовах воєнного стану полягають у комплексному підході, що базується на міждисциплінарному підході та поєднує методи філософії, соціології, права, економіки та інших соціогуманітарних наук, дозволяючи врахувати багатовимірність демократичних процесів і їх взаємозв'язок із публічним адмініструванням. Використання філософських методів, таких як діалектика та критичний аналіз, у поєднанні із загальнонауковими підходами, зокрема системним і структурно-функціональним, сприяє розкриттю сутності явищ і процесів демократії участі, зокрема в умовах воєнного стану, що дозволяє аналізувати, як демократичні принципи інтегруються у публічне адміністрування. Методологія передбачає застосування спеціальних методів, таких як прогностичні та методи моделювання, що сприяють оцінці майбутніх змін і розробці теоретичних моделей, які допомагають демократичним перетворенням, враховуючи динамічність і невизначеність соціально-політичного середовища в умовах воєнного стану. Практичний інструментарій аналізу включає розробку когнітивних інструментів для дослідження партисипаторної демократії, створюючи інноваційні методики, які дозволяють враховувати специфіку адміністрування в умовах надзвичайних ситуацій [20].

В інших наших наукових творах ми довели, що правове забезпечення нотаріальної діяльності в Україні в умовах воєнного стану є системою юридичних заходів, спрямованих на адаптацію правових норм і процедур до кризових обставин для забезпечення стабільності правових відносин. Воно включає захист прав громадян, оптимізацію процедур оформлення спадкових і майнових прав, використання електронних реєстрів та документообігу, а також нормативну підтримку, яку забезпечує Міністерство юстиції. Головною метою є створення умов для безперебійного функціонування нотаріату, підтримання правової стабільності та гарантування доступності послуг для громадян навіть у найскладніших умовах російсько-української війни [21].

Висновки. Отже, методологія аналізу адміністративно-правового забезпечення нотаріальної діяльності в Україні базується на конституційних засадах, які передбачають законодавче регулювання організації та функціонування нотаріату. Ключовими принципами цієї методології є забезпечення правової визначеності, прозорості та доступності нотаріальних послуг, зокрема в умовах кризових ситуацій. Коли публічне адміністрування має враховувати системність підходу, стратегічне планування та адаптацію до викликів через інтеграцію міжнародного досвіду й впровадження ефективного публічного адміністрування, спрямованого на підвищення результативності та надійності нотаріальної діяльності. Для досягнення цих цілей методологія спирається на поєднання філософських, загальнонаукових і спеціально-наукових підходів, які дозволяють оцінювати правові механізми функціонування нотаріату та шляхи їх вдосконалення. Філософський рівень забезпечує світоглядну основу для розуміння нотаріату як ключового елемента правової системи, що гарантує юридичну визначеність і захист прав громадян. Загальнонауковий рівень акцентує увагу на практичному аспекті нотаріальної діяльності, а спеціальний рівень ґрунтується на теорії адміністративного права, сприяючи аналізу та вдосконаленню нотаріальних процесів

через інтеграцію національного законодавства, міжнародного досвіду та інноваційних підходів.

В умовах воєнного стану методологія повинна враховувати багатовимірність правових, соціальних та економічних процесів, інтегруючи міждисциплінарний підхід із використанням методів права, соціології, економіки та публічного адміністрування. Основними завданнями є забезпечення правової стабільності, доступності нотаріальних послуг у кризових умовах, впровадження цифрових технологій і створення інноваційних рішень, спрямованих на підтримку функціонування нотаріату. Головною метою залишається захист прав громадян і адаптація нотаріальної системи до викликів сучасності.

Література:

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141.
2. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст. 383.
3. Методологія. Словник української мови: в 11 томах. Том 5. 1974. 2024. URL: <https://surl.li/pcfcb5>
4. Marzhyna A. Methodological Principles of Modern Scientific Knowledge of Theoretical Legal Aspects of the Mechanism of Notary Activity. Published by Editura U. T. Press, Philosophy of Law, Sociology of Law. 2024. URL <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1074101>
5. Guidance on Notarial Authentication with Online Appearance. Adopted by the General Meeting of Member Notariats on 03.12.2021. URL: <https://brill.com>
6. Drendel, J. Notarial Practice in Rural Provence in the Early Fourteenth Century. 2021. In [Book Title] (P. 209–235). Brill. DOI: https://doi.org/10.1163/9789004474963_013. URL: https://brill.com/display/book/edcoll/9789004474963/B9789004474963_s013.xml.
7. European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ). Specific Study of the CEPEJ on the Legal Professions: Notaries – 2018 data. Contribution from the Notaries of Europe (CNUE). Strasbourg. 21 September 2021. URL: <https://rm.coe.int/cepej-report-data-2018-cnue/1680a4d1ec>.
8. Specific Study on the Legal Professions: Notaries – 2020 data. Prepared by the Council of the Notariats of the European Union (CNUE). European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ), December 18, 2023. CEPEJ-GT-EVAL(2023)2rev2. 2020. URL: <https://rm.coe.int/specific-study-on-notaries-2020-data-cnue-en-final/1680ae1122>.
9. Коротун О.М. Методологія адміністративно-правового забезпечення охорони права інтелектуальної власності. *Jurnalul Juridic Național: Teorie și Practică*. Травень, 2019. С. 59–61.
10. Діденко С.В. Адміністративно-правове забезпечення обігу та застосування зброї в Україні: дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». Київ, 426 арк.
11. Іванишук А.А. Методологія аналізу адміністративно-правового забезпечення судової гілки влади. Адміністративно-правове забезпечення судової гілки влади в Україні. дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Науково-дослідний інститут публічного права, Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». Київ, 2017. С. 54–66.
12. Яра О.С. Методологія аналізу адміністративно-правового забезпечення вищої юридичної освіти в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Випуск 3, 2021.С. 146–158. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.3.26>.

13. Massé, G. Assessing French notarial competition through (de) regulation indexes. 2024. Working Papers of the Sorbonne Economics Center. Paris, No. 04. Maison des Sciences Économiques, 106-112 boulevard de L'Hôpital, 75647 Paris Cedex 13. URL: <https://shs.hal.science/halshs-04567496v1>.
14. Haliti-Mustafa, E., Morina, S., & Mustafa, V. (2024). The role of notaries in a modern legal system in the Western Balkans. *Corporate Law & Governance Review*, 6(3). P. 37–42. <https://doi.org/10.22495/clgrv6i3p4>
15. Piñas Piñas, L. F., Miranda Chávez, L. R., Lizcano Chapeta, C. J., & Abdurashidova, M. 2024. An Intelligent Fusion Framework for Risk Assessment of Notarial Activities in the Digital Era: Balancing Speed and Legal Security with ICT. *Fusion: Practice and Applications (FPA)*. # 15(1), P. 205–213. <https://doi.org/10.54216/FPA.150116>
16. Supanji, S., & Adjie, H. The Position of Digital Signatures in Notarial Practice According to The Principle of Tabelionis Officium Fideliter Exercebo. *Review of University of Education Studies*, Vol. 6, No. 1, September 2023, pp. 8824–8834. DOI: 10.31933/unesrev.v6i3. URL: <https://review-unes.com/>.
17. Anti-money laundering: the importance of the economic method. *News CNUE*, 28 April 2022. URL: <https://www.notariesofeurope.eu/en/anti-money-laundering-the-importance-of-the-economic-method/>.
18. Policy Effects of Peer Reviews in the Notarial Profession: An Inter-Collegial Assessment Tool to Enhance Quality in Notarial Practice. *Royal Netherlands Notarial Organization*. September 2012. URL: <https://www.gawielerox.co.za/courses/course-notarial-practice>.
19. Notaries Practice Rules (2019). Adopted by Charles Richard George, Q.C., Master of the Faculties, pursuant to the Public Notaries Act 1843 and the Courts and Legal Services Act 1990. URL: [https://www.legalservicesboard.org.uk/Projects/statutory_decision_making/pdf/2019/Notaries_Practice_Rules_2019_\(Post_Consultation\)_for_approval_PDF.PDF](https://www.legalservicesboard.org.uk/Projects/statutory_decision_making/pdf/2019/Notaries_Practice_Rules_2019_(Post_Consultation)_for_approval_PDF.PDF)
20. Бень Я. Методологія дослідження механізмів реалізації демократії участі в умовах воєнного стану в Україні. Теорія та історія державного управління. 2022, № 3(21). С. 143-153. DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2022-3\(21\)-143-153](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2022-3(21)-143-153)
21. Розсоха С. С. Наукові підходи до розкриття поняття адміністративно-правового забезпечення нотаріальної діяльності в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права. Збірник наукових праць*. Випуск 1, 2020. С. 30–36.

Rozsokha S. Methodology of analysis of administrative law support of notarial activity in Ukraine

Summary. The article formulates a methodology for the administrative and legal provision of notarial activity in Ukraine as a multi-component system integrating philosophical, general scientific, and specialized scientific approaches to

public administration. The foundation of the methodology comprises constitutional principles that ensure legislative regulation of the organization and functioning of notarial activities. The key principles are the provision of legal certainty, transparency, accessibility, and adaptation to crisis situations. The philosophical level of the methodology helps understand the notary as a key element of the legal system, guaranteeing legal certainty and the protection of citizens' rights. The general scientific level emphasizes practical aspects of notarial activity, while the specialized scientific level is based on the analysis of administrative law. The study underscores the importance of integrating international experience, particularly European and Anglo-Saxon legal systems. The European approach is founded on principles of public administration, legal authenticity, independence of notaries, and the implementation of digital technologies. Particular attention is paid to data confidentiality standards, notary training, combating financial crimes, and introducing innovative approaches to improve the efficiency of the notarial system. The Anglo-Saxon approach focuses on ethics, high standards of legal security, and clear rules for control and disciplinary accountability. The methodology incorporates the use of analysis, synthesis, modeling, comparative, formal-legal, historical-legal, and prognostic methods. These research tools facilitate the improvement of the legislative framework, the adaptation of best international practices, and the development of conceptual approaches to the advancement of the notarial system in modern challenges. The study also highlights the importance of digital technology implementation, such as online platforms for identification, document archiving, and enhancing transparency in providing notarial services. Particular attention is given to adapting the notarial system in wartime conditions, requiring consideration of the multidimensionality of legal, social, and economic processes. The application of an interdisciplinary approach combining methods from law, sociology, economics, and public administration allows for the creation of innovative solutions to ensure the stability of notarial services. The ultimate goal remains the protection of citizens' rights and the adaptation of the notarial system to modern challenges.

Key words: adaptation, administrative and legal provision, crisis, digital technologies, formal-legal method, general scientific approach, historical-legal analysis, innovation, international standards, legal authenticity, legal certainty, notarial system, notarial services, online platforms, philosophical level, public administration, social processes, transparency, wartime conditions.